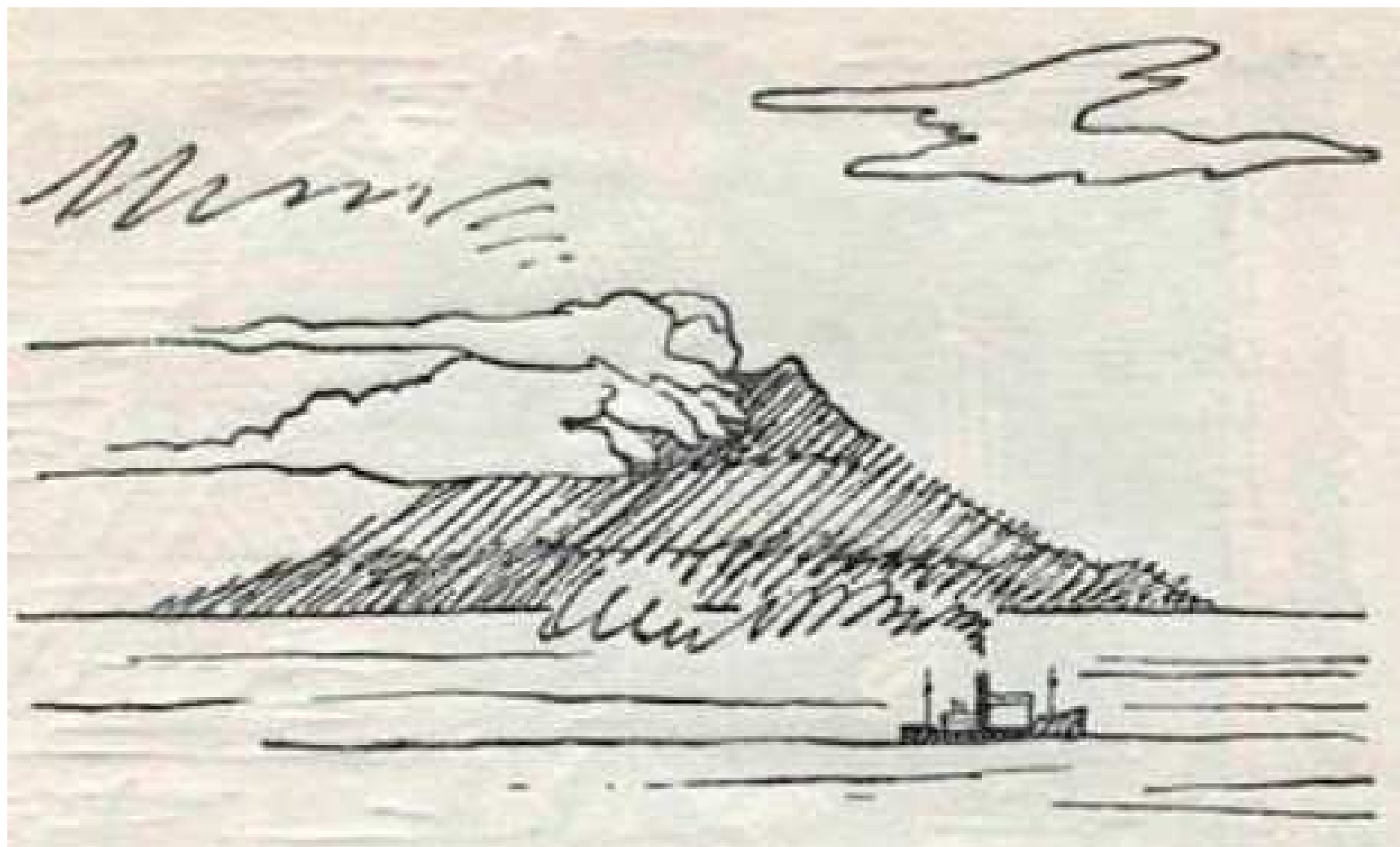

סיפורים מסוף העולם

ג. סניגירב
ציורים מ. מיטוריץ'

ולדיווסטוק ואיי קוריל

כשהגעתי לוולדיווסטוק רציתי לבקר בכל מקום ולראות הכל. גם מפרץ מאיקה, שבו גדל ג'יסנג, גם שרכים גדולים כמו עצים, גם חורשות שבהן מתהלכים נמרים, ועקעקים כחולות מתעופפות אחרי הנמרים מענף לענף ומקשקשות. גם אי פוטיאטינה, שם באגם פורח לוטוס וחיים איילים מנומרים. החברבורות על עורות האיילים זוהרים כמו כתמי שמש. כשהאייל נשכב תחת עץ הוא נעלם. דרך עלי העץ רואים רק ניצוצות של שמש על העשב.

מאוד רציתי לנסוע לפוטיאטין, הלכתי לנמל והתברר לי שהמעבורת לאוסטאוב נוסעת בעוד שלושה ימים. שמעתי איך הקופאית אומרת למישהו:

"הספינה לקוריל הדרומי יוצאת בעוד שעה."
כשהסתכלתי על המפה חשבתי לבקר גם באיי קוריל הרחוקים.

"תני לי מהר כרטיס" אמרתי. והפלגתי.
נסענו ארבעה ימים. תחילה היה סוער, ואחר כך, כאשר עברנו את מפרץ לפרוזוב, הרוח נרגעה. עוד יומיים ואנחנו בקוריל.*

השחף הכחול

מוקדם בבוקר הספינה הגיעה לאי. היה כבר אור, אך את החוף לא ראיתי. על הים התפרש ערפל סמיך כמו לבן. רק שמעתי שמישהו רץ על הסיפון. כנראה המלח התורן.

נשמע צליל של שרשרת העוגן, מישהו קרא על הסיפון אבל לא יכולתי להבין. על החוף רועשים מפלי מים ולא נותנים לשמוע.

הופיעה השמש, הערפל התחיל להתפזר מעל הגלים, הורידו סירה למים ושטנו לחוף. לפנינו ערפל, גלי ים מתרוממים וצועקות ציפורי ים. הן מופיעות מהערפל ונעלמות בצעקה אחרי ירכי הספינה.

"ראה! ראה למעלה!"

הרמתי את ראשי, הסתכלתי למעלה, וראיתי הר תלוי בשמיים מעל הערפל.

השמש עלתה יותר ואז מהערפל הופיעו עוד שתי פסגות. על ההרים רואים קווים לבנים. מפלי מים. כשעליתי על ההר, ראיתי אגם בתוך לוע של הר געש כבוי. מהקרקעית פורצים מעיינות מים חמים והם לגמרי כחולים. מעל האגם עבר שחף. דרך הנוצות הכנפיים שלו נראה אור כחול.

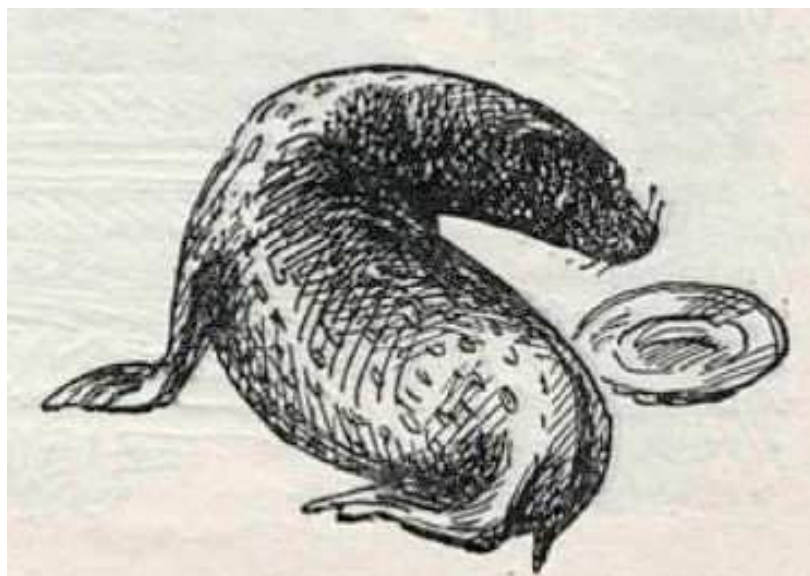
רעידת האדמה

בכפר שתיתי תה אצל מכר דייג. הוא סיפר לי איך תמנן התרומם על זרועותיו, כדי להפחיד אותו.. פתאום הצלחות בארון התחילו לצלצל. הפנס שמעל השולחן התחיל להבהב וכל התה שלי נשפך על המפה!

קפצתי ורציתי לברוח לרחוב. הייתי כבר ליד הדלת ושמעתי – הצלחות לא מצלצלות יותר, הפנס עוד קצת הבהב ונרגע. הדייג צחק: "זו רעידת אדמה קלה. תחילה גם אנחנו היינו נבהלים ורצינו לברוח החוצה."

אחר כך הלכתי בהרים והסתכלתי על סלעים ענקיים. ברעידת אדמה אמיתית הסלעים האלה עפו מלוע הר הגעש, מהגהינום של ממש. הם חרוכים ומלאי חורים, כאילו התבשלו הרבה זמן. התרחצתי בנחל חם. סביב נושבת רוח קרירה והמים בנהר חמים, כמו במרחץ. יום אחד טיילתי על החוף. התיישבתי על אבן, והיא חמה! הפכתי את האבן ומהאדמה יצאו אדים חמים. כאילו הורדתי מכסה מקומקום. באיים הקוריליים לא מדליקים תנורים בחורף. בצינורות עץ זורמים מים חמים ישר מהאדמה אל

הוא נוחר ודופק בראשו ללוחות. חם לו והיה רוצה לשחות באוקיינוס. שופכים עליו מים בדליים, אבל

לא נותנים לו ללכת לאוקיינוס. סתיו עכשיו וסלמון מגיע לנהר כדי להטיל ביצים. כלבי הים מתאספים ליד שפכי הנהרות לאוקיינוס ומצפים לסלמון. פדיה כבר גדול, אבל לא נותנים לו לצאת: "כריש גדול יכול לטרוף את פדיה." שומר המגדלור אמר לי כי את אמו של פדיה הרג צייד, ובדרך חזרה מקמציטקה מסרו את פדיה עם אחיו למגדלור. כלבי הים היו עוד קטנים כמו סנאים. האח של פדיה לא לקח דבר מידי האנשים

הבתים. והם מחממים טוב יותר מהתנור. מנצלים את המים החמים. צריך לכבס לבנים – רק פותחים ברז בפרוזדור ויוצאים מים חמים כמה שנחוץ! כשהספינה מתקרבת לאי, רואים מרחוק את הרי הגעש שמהם יוצא עשן לבן, כאילו הם מעשנים. מכך גם השם של האיים הקוריליים – מעשנים, קורית - לעשן ברוסית.

פדיה

הדייגים אומרים: "לכל מגדלור מלח שלו." מגדלור אחד מאיר כל שלוש שניות באוקיינוס בלילה, שני כל שנייה, שלישי כל חמש שניות, כל אחד אחרת. למשל – בספר הדרכה של הספינות כתוב שבמצרי דיאנה מגדלור נדלק כל שלוש שניות. המלח התורן רואה אור בלילה, סופר את המבזקים ומיד יודע שהספינה נמצאת במצרי דיאנה. במגדלור כמו בספינה, שומרים בתורנות שהפנס יבער כל הזמן ויראה דרך לספינות. בבתים ליד המגדל חיים אנשי החשמל. פרה גועה, כלבים מתרוצצים, ובארגז חי כלב-ים פדיה.

ובכה כל הזמן. שכב בפינת החדר ובכה בשקט.
נאלצו להחזיר אותו לים.
ופדיה אהב מאוד חלב מרוכז. ובחורף, כשכבה
האור, רצה לשכב במיטה עם בעל הבית.
באביב, כשגדל ונעשה כסוף, שחררו אותו לים
והוא שחה. חשבו שלא יחזור. בצהריים נעשה
רעב ושחה חזרה. וכך נשאר לחיות במגדלור.
בבוקר שוחה ונעלם, אך אם מישהו ייצא לחוף
וינפנף בקערת אלומיניום, פדיה יראה אותו אפילו
ממרחק גדול כי השמש משתקפת בקערה, ופדיה
שוחה מהר-מהר לחוף כדי לאכול.
ועכשיו פדיה סגור בארגז, וטוב שכך. כריש גדול
יאכל אותו מיד.

בית התמנון

בשפל מתגלים מהמים הסלעים תת-מימיים.
מונחות עליהם אצות ים בסרטים ארוכים. באים
ילדים עם סכינים ואוספים אותן לדליים.
גם אני אוסף, אבל לא אצות אלא כוכבי ים
וקיפודים. מצאתי כוכב גדול שבמרכזו עיגול כחול,
וגם קיפוד ים סגול. הרחקתי אותו מהחוף והוא

מניע את הקוצים שלו וזוחל למים. לאט, אך בכל
זאת ישר למים נע, למרות שאין לו עיניים.
עזבתי את הקיפוד והתחלתי לחפש קונכיות. תחת
האבנים, בשלוליות. ופתאום רואה - מי זה
מסתובב בשלולית גדולה, מפזר את החול? -
תמנון!
התחלתי להסתכל עליו והוא לא מרוצה, הסמיק.
אבל אין לו לאן לברוח. התקרבתי והתמנון הרים
את זרועותיו. על הזרועות הרבה-הרבה לכפתורים
של אם הפנינה - מוצצים.
רציתי לגעת בו במקל והוא הסמיק עוד יותר, אחר
כך החוויר, נעשה אפור ומהצד הוציא צינורית
כחולה.
ופתאום מהצינורית התיז מים בכוח. אבנים קטנות
על הקרקעית השלולית התפזרו לכל הכיוונים!
התמנון התחיל לזחול תחת אבן גדולה ובזרועות
שלו עטף אבן אחרת. אחר כך זחל עוד והתיישב
בין שתי האבנים.
הבנתי שהוא מפחד ממני אבל מתגרה - שאעז
לגעת בו! ירדתי על הברכיים ולאט-לאט התקרבתי
אליו. התקרבתי ובאצבע ליטפתי את התמנון בין
העיניים פעם.. פעמיים.. שלושה.

והנה – התמנן עצם את עיניו. אני מלטף והוא
לגמרי סגר את העיניים, משך אותן פנימה.
ליטפתי אותו, ליטפתי והלכתי. והתמנן פתח את
העיניים והביט אחרי. העיניים שלו לרוחב וארוכות
כמו אצל עז. מעל כל עין גבשושית וקרניים רכות.
תמנן הוא חיה נבונה, אוהבת שמלטפים אותה.
אם הקרקעית ישרה אז התמנונים בונים בתים של
ממש. הם מרימים אבן אחת ושנייה ולמעלה שמים
אבן שלישית, כמו גג. התמנן יושב בבית וצופה.
סביב מונחות צדפות ריקות, שמתוכן הוא אכל את
הרכיכה.

אומרים שכדי שהצדפה לא תיסגר התמנן זורק
לתוכה אבן. אז היא לא יכולה להסגר והוא בא
ואוכל את הרכיכה.
במפרץ המים שקופים, צלולים. אפשר לראות כל
אבן. על אבן אפורה נראים כדורים לבנים
המתנדנדים על גבעולים דקיקים. אלה ביצי
התמנן. הוא מדביק אותן לאבן ואחר כך יוצאים
מהן תמנונים קטנטנים ומתפזרים על הקרקעית.

המקרל

בבוקר העירו אותי צעקת השחפים. כל הציפורים צועקות, גם העורבים מקרקרים. קשה להבחין מה קורה.

מישהו קרא לי תחת החלון:
"מקרל, מקרל הגיע."

התלבשתי מהר ויצאתי החוצה. מעל המפרץ התעופפו שחפים מכל האוקיינוס, מנפנפים בכנפיים, מתנפלים על המים, ובמקורות נוקרים בגופי הדגים, מוציאים מקרל מהמים. השחפים שוחים על המים הירוקים בגלים לבנים. התמלאו בטרף, נעשו כבדים, לא יכולים לעוף, התמלטו במקרל.

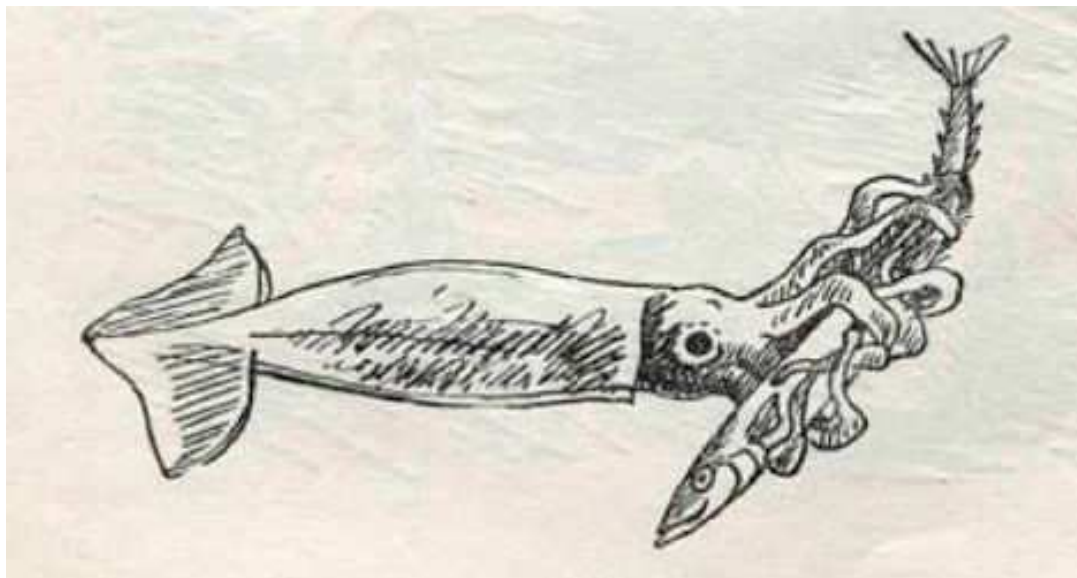
בחוף מתהלכים עורבים ונוקרים במקרל. הגלים זורקים את הדגה. הדגים המתים נוצצים בשמש, ויותר קרוב למים הדגים החיים מקפצים על החול. ובמים באים גלי הדגה, להקות מקרל מגיעות מהאוקיינוס.

בלילה כל המפרץ מלא לפידים. אלה סירות הדיג שיוצאות לים.

אחריהם בעין. הוא מקפל את זרועותיו, פורש כנפיים, מוציא מעצמו מים ורודף אחרי מקרל. אחר כך תופס את הדג ובולע אותו. אם יתפוס בעורף, מקפל אותו ובולע, ואם בזנב, אוכל לאורך. הרמתי דיונון אחד מהחול, והוא התנפח ונשף מהר-מהר "פוך-פוך-פוך. וכל הזמן החליף צבעים. פעם סגול, פעם כתום, פעם אינני יודע איזה. דומה היה בצבעים כמו שלולית דלק שנשפכת על הרצפה ונוצצת בשמש. טיגנתי דיונונים בשמן ממולח. הם טעימים מאוד, כמו פטריות לבנות!

*

מהחוף ניתן לראות איך דגים מקרל. בהתחלה להבה לבנה נראית במים. אחר כך היא נכבית ונדלקת כחולה. מורידים למים מנורה לבנה, דומה לנברשת. דגי המקרל באים לאור כמו פרפרים. מתאספים בלהקות. ואז מכבים את האור הלבן ומדליקים כחול. הדגים קופאים במקום. וכשהם נעצרים, מעקיפים אותם ברשת כמו בסל ענקי ומוצאים. בבוקר הלכתי בחוף ואספתי דיונונים. דיונונים רדפו את מקרל, הדגים נמשכו לאורות שעל הרציף והגלים זרקו אותם לחוף. המקרלים באו לימים אחדים. על החוף הופיעו עקבות שועלים ודובים. אפילו נחליאלי רץ בחול, נקר קצת מקרל וחזר לנחל. ופעם התעוררתי בבוקר – שקט! יצאתי החוצה – שקט! המקרלים נעלמו כאילו חתכו אותם בסכין. לא רואים אף דג יותר. לא שומעים כבר גם את השחפים. כל השחפים עפו לאוקיינוס אחרי המקרל. הם יעופו אחריהם, ידוגו אותם, יאכלו וינוחו על המים. וכך עד שיתעייפו. המקרל הוא דג של אוקיינוס, מהיר. דיונונים הם טורפים מהירים. מקרל במים מבזיק כמו ברק, אבל הדיונון מהיר יותר. קשה לעקוב